Discipline/Program:____________________

Date:__________ Number of Cont./Sheet:____________

سوال:۔ نمبر 2

تعارف:

رحمان بابا د پښتو شاعرانو کښې ډېر اوچت مقام لري۔
دی د ذوق نه ډکو شعرونو د نوي کل پاره هم ډیر سبق موجود دی۔ دا
رحمان بابا شاعري کښې د خدای او رسول ﷺ مینه ډیره په نظر ~~راځي~~ راځي۔
د دې وجه نه رحمان بابا د اولس شاعر وئیل شي۔

رحمان بابا شاعري:

د رحمان بابا د شاعري ښکاره اړخونه دري دي۔ چې یو کښې

① صوفیانه شاعري یعني د خدای او رسول تذکره وي
② اصلاحي اخلاقي شاعري او ③ د رحمان بابا شاعري کښې
عالمګیریت شامل دی۔

① د رحمان بابا صوفیانه شاعري:

د عشق حقیقي حوالې څخه رحمان بابا وايي چې

که صورت د محمد ﷺ نه وی پیدا
پیدا کړی به خدائی نه وو دا دنیا.

رحمان بابا فرمائي چې دا چې له دنیا خدائي پاک دا همه دا ولې پیدا کړې دا او دغه هستي بل څوک نه بلکه د محمد ﷺ هستي دا - که د محمد ﷺ صورت که نه وی پیدا نو الله پاک به کله هم دا دنیا تخلیق نه وی کړی -

خلق وایي په دیدن کښې بې قرار دی
زه د رحمان چې یار وینم بې قرار یم.

دا دې شعر په ذریعه څخه رحمان بابا د عشق حقیقي او مجازي تر منځه یو فرق څرګنده کړې - په عشق مجازي کښې دا دې چې کله چې خلق خپل محبوب اوګوري نو هغه نه قرار میلو شي - مګر عشق حقیقي کښې د انسان طلب لوړ هم بې سیاره شي او هغه یار یار د خپل محبوب د دیدن بې قرار وي -

زه چې زلفې د یار اوینم په خوب کښې
په سینه مشک د نافې لوری تر صباحه.

رحمان بابا وایي چې زه کله د خپل محبوب دیدن په خوب کښې اوکړم، لعني محبوب نه مراد عشق حقیقي دی، نو د هغوی د زلفو چې بوی اسرور وی هغه ماځا یا ږدی تر سحر پورې وی او ماته د مشک خوشبو محسوس شي -

② د رحمان بابا اخلاقي شاعري:

د رحمان بابا د شاعرۍ یو بل ښکاره اړخ اخلاقي شاعري ده
دا چې کلیمې د ټولې دنیا له پاره څه یو مطلب او مقصد لروونکې دي.
لکه څنګه چې رحمان بابا وايي:

ع کوهی مه کنه د بل سړي په لار کښې
چېرې ~~ستا~~ خته به دا کوهی په غاړه لار شي

په دې شعر کښې د رحمان بابا خلقو ته نصیحت کوي چې همیشه دا خلقو دا ښه سوچ لري. او څه دا پاره هم کنده مه کني - لکه چې ته هم نقصان د سړو کوښښ مه کوې - هسې نه هغه په خپله تا ته نقصان اورسي -

غفلت هیڅ مناسب نه دی د سپین ږیرو
خوب روانه دی په وخت د سحر دم

په دې شعر کښې د رحمان بابا خلقو او خاص کر ځوانانو ته نصیحت کوي چې کله هم تاسو مرزه مشر سپین ږیري او زوړ شو دا هغه دا حالت نه غفلت مه کوي بلکه دا دې باید دي دا عقل نه کار اخلي - ځکه چې دا دوران دنیا دا، نن دا هغه چې څنګه دي، سبا به دا سې حالت ستا هم وي.

③ د رحمان بابا شاعرۍ کښې عالمګیریت:

عالمګیریت هم د اخلاقي شاعرۍ یو جز دی.
د رحمان بابا په ژبه زیاد تر شاعرۍ کښې عالمګیریت په غټه توګه په نظر راځي - رحمان بابا فرمائي چې:

DO NOT WRITE ON THIS PORTION

کوم ژوندہ چې دا مړه ده په قبر ننوزي
~~بسی~~ بس دی دوره د ځینت په دې دنیا ۔

دا دی شعر د رحمان بابا دا عالمګیریت
او پوهې اندازه کیږي چې هغه څومره دا
عشق سوځ والا شاعر دی ۔ په دې شعر کښې
هغه دا وایي چې انسان له پاره دا پوره
قدر کښل دا دنیا کښې جوړ نیږ و لو لپاره یو
عشق د ځینت دی ۔ وطن دا چې که څوک دنیا کښې
دی څنګه جوړ نیږ او ګرځي آخر به هم دا
دنیا څه د ځینت کیږي او قبر ته به ځي ۔

e انسانیت څه په دولت نه دی د 12 نه 9
که بت جوړ کړي دا ~~...~~ څوزرو انسان نه دی

دی شعر کښې د رحمان بابا وینه ګوڅي چې دا
انسانیت دا لغاړ مال و دولت څومره پالګل نه دی ۔
دا دا پو انسان دا زړه احساس دی چې هغه ته
انسانیت ښایي ۔ مطلب دا شو که چې خان ~~شیخ~~
شیخ بالدې که هر شو څومره کوشش او کړي هغې
نه انسان نه شي جوړېدی ۔

Date:________________ Number of Cont./Sheet:____________________

حاصل کلام:

دا دی ټول بحث نتیجه دا دی چې رحمان بابا د پښتو
پښتنو شاعرانو کښې یو اوچت مقام لري. او دا د ټول اولس شاعر
دی - د دوی په شاعرۍ کښې ~~[illegible]~~ موږ ته دري اړخه
چې دعوت، اخلاقي شاعري او عالمګیریت دي څه په
غټه توګه په نظر راځي - د دوی د شاعرۍ نه ټول پښتانه
په بیره ګټه سبق حاصل کولی شي.

سوال نمبر 5:

تعارف: خوشحال خان بابا د پښتو پښتون قام یو ډیر لوی شاعر تیر شوی چې په خپله شاعرۍ سره سره د اخیل بهادرۍ باندې هم یو ډیر لوی نوم جوړ کړی. په ابتداء کښې دی د مغل په فوځ کښې نوکر وو او هغوی له یې پلېټه جنګونه کړي. خو بعد کښې دا ته د مغلو د پښتونو اذانه او بدتوره نو د هغوی نه یې لارې جدا کړې. د خوشحال بابا شاعرۍ د هغه د شخصیت سبب جوړه شو.

خوشحال بابا شاعرۍ مختلفه ښکاره اړخونه:

د خوشحال خان د شاعرۍ ښکاره اړخونه ډیر دي چې پکښې قامي شاعري، اخلاقي شاعري، رزمیه شاعري او عشقیه شاعري شامل دي.

① اخلاقي شاعري:

خوشحال بابا اخلاقي شاعرۍ په ذریعه سره د پښتون قام کښې د ډیر شعور د پیدا کولو په هڅه کړې. لکه څنګه چې وایي:

د افت دارو که څوک پکار مې نه دي
که علاج له راځي راشي مسیحا هم

خوشحال بابا مطلب دا دی چې هر څه په خپل طریقه باندې پکار دي او په خپل کار کښې هم څه چې د مرګ د علاج له پاره هم د هغه آسره باندې نا سره نه د پکار. عیسیٰ ع په هڅه و شال سي چې مړ انسان به یې جوندی کوو. خوشحال بابا وایي چې د سوال د علاج له مې مرګ قبول دي که عیسیٰ ع که هم راشي نو منت مې نه دی پکار.

د دغه شان یو بل موقع باندې هم خوشحال بابا فرمائي چې:

چې دروغ د خولې او باسي ګڼه خله دا
چې رښتیا د خلې او باسي خله هغه دا

دا دې په ذریعه خوشحال بابا وئیل غواړي چې همیش او په هرحال کښې رښتیا وئیل پکار وي. دې شعر کښې خوشحال بابا لوڅه د نفرت اظهار کړی. یعنی چې کم انسان دروغ وائي نو دا انسان د بیرکم ظرف وي. حالکه کم انسان چې رښتیا وائي هغه د عزت او احترام قابل دي.

قامي شاعري / وطني شاعري:
وئیل شي چې خوشحال بابا په پښتون قام باندې مئین شاعر وو. او د اخپلې شاعرۍ له ذریعې په ډېرو موقعو باندې ستاپیل دي لکه څنګه چې وائي:

که توفیق د اتفاق پښتانه مومي
زوړ خوشحال به ئې دوباره شي په داځوان

په دې شعر کښې خوشحال بابا د پښتنو ترمنځه د نااتفاقۍ ذکر کوي. او دا دې خبرې احساس ورکوي چې پښتانه که یو اتفاق شي نو دا هغه د خوشحالۍ په ځه توعیت وي او څوک هم په خه شي چې دا یو له په اتفاق شي.

یو بل ځای کښې وائي چې

تیره مې اولیده د اغلم تر سوات
پښتون مې اولید د لوی لوی ذات
عقل او صحبت مې چې اوکتلو
بې برته د اغلم ناشته یم ملاقات

په دې شعر کښې خوشحال بابا د پښتو د حالاتو ذکر کوي چې همیشه یې د نورو خلقو د پاره جنګونه او کړل خو سره چا هم ورته اهمیت ورنکو. همدغه شان وائي چې پښتانه که د هرڅې دي همغوي په خراب حالاتو خوره شو دي -

پښتانه په عقل پوهه څه ناقص دي
کوشه سبې د قصابانو د هوس دي
بادشاهي یې د مغلو په زر پیدا ده
د مغل د دولتونو په هوس دي

په شعر کښې خوشحال بابا وائي چې پښتانه همیشه د مغلو وفاداري کوي او د همغوی د دولتونو لالچ کړي - حالانکه مغل پښتانه د خپل مقصد لره استعمال کوي او پښتانه دومره کم عقل دي چې په دې بالکل هم پوهه نه دي -

خوشحال بابا رزمیه شاعري -
خوشحال بابا د خپلې شاعرۍ په کښې په ډیرو موقعو د توره او د جنګو ذکر کوی کړی - لکه څنګه چې وائي :

٥ چې په لوی هم پښتون غوښتلي خوشال ګټلي
اورنګزیبا هسې پادشاه دې د اسلام :

په دې شعر کې خوشحال بابا وایي غواړي چې د مغلو اصلیت څه دې - په لوی هم خو دې صرف د قول اسلاح دا پادشاهت دعوه کوي چې خو په زړه د پښتون تمام خلاف کینه لري او د پښتو په تکلیف باندې خوښه ګڼلي نه -

٥ اطاعت د مغول اخر څکه نه کړم
خلیفه د ازمانې په زړه کافر دی

په دې شعر کې خوشحال بابا د خپل هم پښتو د پاره د جنګونو ذکر کوي چې ولې دوی همېش د مغل خلاف وو - مطلب چې په ~~خپله~~ ښکاره خو د وخت پادشاه مسلمان دي خو چې زړه کښې څه دي هغه د مسلمانانو نه دي ؛

④ خوشحال بابا عشقیه شاعري :

د خوشحال بابا د شاعرۍ یو بل ښکاره اړخ د ~~هغې~~ هغه عشقیه شاعرۍ دا - لکه څنګه چې وایي :

٥ لوړه چې تیریګي خو ~~غو~~ ګوزار لره کنه
زلفې چې ول ول شي د خپل یار لره کنه
ښکلې رانه وانړي چې په خکلو د نظر لره
سترګې چې پیدا دي خو دیدار لره کنه .

نه دي شوي کړی خوشحال بابا د عشق احساسات
بیا نوی چی محبوب کله زلفی جوړی کړی نو د
نګار چی حرف خپل محبوب له پاره دی. همغه شانکی
وائي چی خدائی پاک انسان لره شکر سترګی
ورکړی دی هم د خپل محبوب د دیدار له پاره دی نو
نګار چی دنیا بی هم د دیدن د یار نه منع کوی-

د خوشحال له زړه د یار محبت نه ځي
کله مینه له خپل بت له بت پرسته.

خوشحال بابا وائي چی دنیا که هر څو مره کوشش
اوکړی هم دا دی د زړه نه د خپل یار محبت
نه شی لرکولی او د یار د پاره هر قسم تکلیفونه
او تاوان ته تیار دی. ځکه چی د بت پرست له
زړه ګنی د خپل بت محبت دی، ځکه نشان د
دا له زړه ګنی هم خپل محبوب له مینه دا-

حاصل کلام:-

خوشحال بابا د خپلی شاعری په ورد څه لیکنانه
شاعر دی - خپلی شاعری کړی چی د ادزمیه
اخلاقی، او قامی شاعری سره څه عشقیه شاعری
هم کړی - چی په نورو شاعری کړی د دنیا د
پاره نو شعر او خوږ پروت دی.

سوال :- نمبر 6

جواب :- پښتانه څوک دي؟

پښتانه څوک دي؟ دا یو ډیر غټ بحث چې دا ډیری وودی ویسی زاروان دی - دا دی سوال له جواب کښي مختلف نظري دي چې ملي پکښي دوا ډیر مشهور دي - حغه دا دي

(١) سامي نظریه:

اول نظریه دا دا چې پښتانه بني اسرائیل دي - دی ته سامي نظریه ځکه ویئل شي چې سام دا حضرت نوح ع ځوی وو او بني اسرائیل دا هغه سام اولاد دي نو ځکه دی حغه پښتانه هم دا بنی اسرائیل یعني کښي دا حضرت نوح ع دا ځوي دا سام اولاد دي. ملا نعمت الله هروي په خپل کتاب مخزن افغاني کښي لیکي چې پښتو دا عبراني ژبې نه راوتي دا او پښتانه بنی اسرائیل دي. دا دي نه علاوه هم ویئل شي چې دا بني اسرائیل یو بادشاه وو چې نوم

2024.12.22 22:41

CamScanner

یې وو. طالوت دا دې لس ځامن وو، چې یو یې ارمیه او دا بل برخیه وو. دا برخیه اولاد لوی وو افغانه. چې کله سلیمان ع باچا شو نو برخیه د هغوی په فوځ کښې ملازم شو. وخت تیریدو، بنی اسرائیل ته شکست اوشو نو افغانه سره دا اولاده افغانستان ته راغلي او آباد شو. څه وخت پس د پښتنو لوی سردار قیس عبدالرشید جوړ شو چې هغه د خالد بن ولید رض سره یې تعلق وو. دې ته خالد رض د اسلام دعوت ورکړو او رسول الله ﷺ سره ئې ملاقات کښې ورته عبدالرشید نوم ملو شو او مسلمان شو. ونیل شي چې د قیس درې ځامن غورغښت، سړبن، بیټن وو. هم دې درې کسانو سره د پښتنو نسب میلاویږي.

② دویمه نظریه: آریائی نظریه.

اصل کښې هونګ سره دا اول نظریه چې سامي نظریه دا، دا دې پېروانو ډیر دي. خو دې سره سره چې کومه نظریه دا هغه دا ونیلي شي آریائی نظریه. دا دې نظریه په نظر کښې پښتانه آریائی دي. د آریائي نژدې خلق د الشیاء نه خلاف علاقو ته هجرت اوکړو. دا هجرت په نوو وخت نه بلکه په سلونو کالونو کښې شوي وو. دا افغانستان په ځینو "بلخ" چې جنګي په ورته "بخز" ونیل شو، ته هجرت اوکړو. د بلخ نه ځنګلي بیا دا خلق دا ایران او هندوستان ته لاړ روان شو. افغانستان کښې دې آریائي ژبې دا اثر ژبه (پښتو) شکل اختیار کړو. په هندوستان کښې سنسکرت اور ایران کښې دا فارسي او دا اجیلوتي په نوم سره یاد شوه. پکښې دا دې نه ثابت شوه چې د پښتو ژبې او د پښتنو بنیاد او اصل دا آریاؤن قوم سره میلاویږي.

سوال نمبر 07 :

اولسي ادب :

اولسي ادب ته عوامي ادب هم وويل شي. هغه ادب کوم چې په
ټيک شفاهي حالت کښې موجود نه وي، شاعر يې نه وي معلوم، او دا
يو نسل نه بل نسل ته سينه په سينه منتقل شي، اولسي ادب
ويل شي.

اولسي ادب هم د نثر او هم د شاعرۍ په حالت کښې وي.
نثر کښې چې کوم زاړې هغه کښې لطيفې، قيصه او محاوره شامل دي.
دغه شان شاعرۍ لحاظ سره چې کوم هغه کښې ټپه، سندره
وغيره شمار دي.

پښتو ادب اصناف:

ټپه: پښتو ادب کښې د پښتو نه اول صنف ټپه دا. دا ته
لنډۍ هم ويلې شي. په دې کښې اول مصرعه وړه او دويم
هميشه اوګده وي.
دې دا ټپه ځکه وائي چې دا سره اواز ټپ شي.

مثلاً: جانان د هور او بلاره خوګه دي
ځکه مې او ښکلي د نن پښو سترګو ځي نه

بقول قلندر مومند چې، ټپه وائي صبر ته ځکه دې دا هم ټپه ويل شي.
ټپه د غم جن د ژړولو ګړه تيار دي.

ء سړي په لوم نه سړي کېږي
سړي هغه دي چې يې کار د سړو وينه

۲- اولسي ادب دویم صنف لوبه ده -
دا اکثر دا هلکانو سره دا منځو په
آواز ویل شي - دا همیش دا خوشالۍ په
موقع اوه په غنبرګو آوازونو ویل کیګي -

۳- سندره :
دا پښتو ادب لوبل صنف چي دي هغې
ته سندره ویل شي - سندره او لوبه
یو شئ دي خو په ساخت کښې یې لږ شان
فرق دي - دا سندره ساخت دا لوبې نه لږ
اوله دي .

۴- نیمه کي :
دي ته نیمه کي ځکه وائي چي دا دي مصرعه
همیشه نیمه وي . دا دا دوکسانو په اوراز
دا سوال او جواب په شکل کښي ویل شي .

۵- بدله :
دي ته بدله ځکه ویل شي چي دا دي
کښې ردیف بار بار بدلیګي -

2024.12.22 22:44
CamScanner

۱- چار بېته:

چار بېته د پښتو ادب یو بل صنف دی چې بالکل د لوبې او د شرنزي له پښتانو وي. خو دې لنډۍ فرق دا دی چې ټولو مصرعو او پر دوالي برابر وي.

2024.12.22 22:44

CS CamScanner